

ASIA

Rakennussuojelua koskeva päätös

KOHDE

Paraisten kaupungin Seilin saarella tiloilla Seili (445-593-1-1), Seilin saariston luonnonsuojelualue 445-548-3-4 / palsta 72 (aiemmin Sjalö, 445-593-1-0 / palsta 44) ja Berghäll (445-593-3-7), osoitteessa Seili, 21660 Nauvo, sijaitsevat rakennukset (päärakennus, pappila, makasiini, korjauspaja, aitta, Valkoinen talo, porttirakennus, aitta, liiteri, aitta, leipomo, Fyyri, maakellari, ruokavarasto, Malm, renkitupa, maitohuone, viljamakasiini, kirkko, tapuli, asuinrakennus Mankeli, merivesilaboratorio eli entinen sikala, asuinrakennus Nordling, pappilan nuottavaja, paja, asuinrakennus Parakki, pesutupa, ranta-aitta, riihi, sauna, vaja, venevaja 1, venevaja 2, verkkovaja, vilja-aitta, yläniityn lato ja tilan Berghäll jugendhuvila) sekä kokonaisuuteen liittyvät vanhat puutarhat ja Seilin Kirkkoniemi.

Tilan Seili 445-593-1-1 omistaa Kiinteistö Oy Seili ja Teutorin Kiinteistö Ky, ja molempien osoite on c/o Turun Yliopistosäätiö sr, Henrikinkatu 10, 20014 Turun yliopisto. Rakennuksissa toimivat Saaristomeren tutkimuslaitos ja matkailuyrittäjä Skärgårdskompaniet - Archipelago Company SKAC Oy Ab.

Tila Sjalö 445-593-1-0 / palsta 44 on liitetty Seilin saariston luonnonsuojelualueeseen (445-548-3-4 / palsta 72) 13.5.2016, ja sen omistaa Metsähallitus, PL 94, 01301 Vantaa.

Tilan Berghäll 445-593-3-7 omistaa Marja Lappalainen, Viertolankuja 8 A 12, 01300 Vantaa.

ASIAN VIREILLETULO

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus on ottanut omasta aloitteestaan asian vireille lain rakennusperinnön suojelemisesta mukaisena asiana 8.9.2014.

Asian vireilletulo liittyy valtion omistaman kiinteistön myyntiin. Tiloilla Seili 445-593-1-1 ja Seilin saariston luonnonsuojelualue 445-548-3-4 / palsta 72 (aiemmin Sjalö 445-593-1-0 / palsta 44) sijaitsevat rakennukset (päärakennus, pappila, makasiini, korjauspaja, aitta, Valkoinen talo, porttirakennus, aitta, liiteri, aitta, leipomo, Fyyri, maakellari, ruokavarasto, Malm, renkitupa, maitohuone ja viljamakasiini sekä Seilin Kirkkoniemi, kirkko ja tapuli) on suojeltu valtion omistamien rakennusten suojelusta annetun asetuksen (480/85) nojalla. Lain rakennusperinnön suojelemisesta 11§:n mukaan ”Jos valtion omistamien rakennusten suojelua koskevien säännösten nojalla aiemmin suojeltu valtion omistama rakennus luovutetaan toiselle, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on pantava vireille rakennuksen suojelua koskeva asia. Luovuttajan on ilmoitettava edellä 1 momentissa tarkoitetun rakennuksen luovuttamisesta viivytyksettä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle.”

13.6.2018

VARELY/2169/2014

Lisäksi tilan Seili 445-593-1-1 muista rakennuksista osa (asuinrakennus Mankeli, merivesilaboratorio eli entinen sikala, asuinrakennus Nordling, pappilan nuottavaja, paja, asuinrakennus Parakki, pesutupa, ranta-aitta, riihi, sauna, vaja, venevaja 1, venevaja 2, verkkovaja ja vilja-aitta) on valtion rakennusten suojeluluokituksessa merkitty varjelluiksi rakennuksiksi.

Jugendhuvilalla tilalla Berghäll 445-593-3-7 saattaa olla rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain tarkoittamaa kulttuurihistoriallista merkitystä, sillä se sijoittuu valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön alueelle (RKY 2009).

LAUSUNNOT, VASTINEET JA NAAPURIEN KUULEMINEN

Museovirasto, Paraisten kaupunki ja Varsinais-Suomen liitto ovat antaneet asiassa lausunnot. Saaristomeren tutkimuskeskukselle ja Skärgårdskompaniet - Archipelago Company SKAC Oy Ab:lle on varattu rakennusten haltijoina tilaisuus vastineen jättämiseen. Naapureille on varattu tilaisuus mielipiteen jättämiseen. Tilan Seili 445-593-1-1 on suojeluasian tullessa vireille omistanut Suomen Yliopistokiinteistöt Oy ja sen jälkeen Turun yliopisto ennen nykyisiä omistajia. Aiempi omistaja eli Turun yliopisto on antanut vastineen. Nykyisille omistajille Kiinteistö Oy Seili ja Teutorin Kiinteistö Ky on varattu tilaisuus vastineen jättämiseen. Omistajalle Marja Lappalainen on varattu tilaisuus vastineen jättämiseen. Seilin saariston luonnonsuojelualueen 445-548-3-4 / palsta 72 (aiemmin Sjalö 445-593-1-0 / palsta 44) omistajalle / hallinnoivalle viranomaiselle Metsähallitukselle on varattu tilaisuus vastineen jättämiseen.

Museoviraston lausunto 5.11.2015

Sairaala perustettiin 1619 Kustaa II Aadolfin määrättyä, että Turussa hoidettaville spitaalisille oli rakennettava hospitaali lähiseudun syrjäiselle saarelle. Spitaalinhoito päättyi 1785. Paikalle perustettu mielisairaala toimi 1755–1962. Uusi valtakunnallinen keskuslaitos, Helsingin Lapinlahden sairaala avattiin 1841. Seilin hospitaali muutettiin parantumattomien mielisairaiden turvalaitokseksi. Laitos varattiin 1889 alkaen yksinomaan naisille, jollaisena se toimi 1962 asti. Saaren rakennusperinnössä uudistukset näkyvät selvimmin sairaalan päärakennuksen nykyiseen muotoonsa laajennetussa klassistisessa kokonaisuudessa, joka muistuttaa arkkitehtuuriltaan Lapinlahden sairaalaa.

Seilin sairaala erilaisine palvelu- ja asuinrakennuksineen sekä saaren omavaraisuutta ylläpitänyt maatila sijoittuvat saaren keskivaiheille. Maisema on täällä edelleen selvästi ihmisen muokkaamaa puistointeen, puutarhoineen, peltoineen, laidunalueineen ja tiestöineen. Kirkko sijaitsee kallioisella niemellä eteläpuolisine rantaniittyineen.

Hospitaalisaaren rakennusperintö muodostuu pääosin sairaalan rakennuksista, erilaisista asuin- ja talousrakennuksista, sairaalan maatalon rakennuksista sekä sairaalan kirkosta hautausmaineen ja pappiloinen. Vaalea klassistinen sairaala on kivirakenteinen. Muut ovat paria poikkeusta

13.6.2018

VARELY/2169/2014

lukuun ottamatta 1800-luvun ja 1900-luvun alun punamullattuja puurakennuksia valkoisin listoin. Sairaalan kiinteistöön kuuluu lähes 50 rakennusta, jotka ryhmittyvät sairaalan tienoille, Kirkkolahden pohjukkaan sekä maatilaa ja postilaiturin ympäristöihin.

Valtio luovutti 1964 Seilin hospitaalin Turun yliopistolle, joka perusti sinne edelleen toimivan Saaristomeren tutkimuslaitoksen. Sairaalarakennuksen korjaus- ja muutostyöt laitoksen toimisto-, opetus- ja laboratoriotiloiksi valmistuivat 1976.

Sairaalan mäki ympäristöineen

Seilin hospitaalarakennus on Suomen vanhimpia säilyneitä sairaalarakennuksia. Suljettu pihapiiri muodostuu U-muotoisesta päärakennuksesta ja sitä vastapäätä pihan kaakkoiskulmauksessa sijaitsevasta porttirakennuksesta. Aiempi puinen sairaalarakennus sijaitsi samalla paikalla.

Kivirakenteinen sairaala rakennettiin useassa vaiheessa. Ensimmäiseksi rakennettiin porttirakennus 1803. Päärakennuksen vanhin osa on itäinen keittiösiipi 1800-luvun alkuvuosilta. Keskiosa poikkipäättyineen on rakennettu 1840- ja 1850-lukujen vaihteessa Turun kaupunginarkkitehti P.J. Gylchin suunnitelmien mukaan, samoin ilmeisesti länsisiipi. Rakennuksia yhdistävät korkeammat nivelosat on toteutettu arkkitehti Jac. Ahrenbergin 1887 laatimien suunnitelmin. Korotettu ja laajennettu sairaalarakennus muodosti lopullisesti 1900-luvun alussa edustavan klassistisen kokonaisuuden, jollaisena se on pääpiirteissään säilynyt ulkoasultaan tähän päivään. Sairaalan ja porttirakennuksen julkisivut on rapattu vaaleankeltaisiksi valkoisin listoituksin.

Sairaalan sisätilat perustuvat keskeiskäytäviin, joiden molemmin puolin sijaitsevat entiset potilashuoneet rakennuksen keskiosassa ja länsisiivessä. Huoneet toimivat nykyisin toimisto- ja laboratoriotiloina. Siipien ja keskiosan kulmauksessa on suuret, korkeat salit. Korotetussa keskiosassa sijaitsee rakennuksen molemmille puolille avautuva pääsisäänkäynti, jonka yhteydessä on porraskäynti yläkertaan. Yläkerrassa porras johtaa avoimeen aulaan, jonka varrella on vastaavanlaisia huonetiloja kuin alakerrassakin. Rakennuksen muita sisäänkäyntejä ovat keskeisesti länsisiivestä sisäpihalle johtava käynti, itäsiiven ja keskiosan kulmauksessa sijaitseva, kaksikerroksinen puinen porrashuone sekä pihapiirin ulkopuolelle johtava keittiön takaovi.

Sairaalan ulkoasu on hyvin säilynyt, mutta sisätiloja on muutettu enemmän. Sisätiloissa on kuitenkin säilynyt hyvin keskeiskäytäviin perustuva pohjakaava, porras- ja sisäänkäynnit, salit sekä entiset potilashuoneet. Potilashuoneita on jonkin verran yhdistetty suuremmiksi toimisto- tms. tiloiksi. Sairaalakäytöstä kertovaa kiinteää sisustusta ja rakenteita ovat mm. suuren salin puupilarit ja -palkit, listoitus, toiseen päätysaliin johtavat pariovet, ikkunapenkit yksityiskohtineen, muutama alkuperäinen potilashuoneen ovi, huoneiden ovien yläpuolella olevat muuratut valoaukot, tuuletusluukut, sisäänkäyntien tilasarjoihin liittyvät ovet

13.6.2018

VARELY/2169/2014

ja listoitukset, keskeinen sisäporraskäynti kaiteineen ja pylväisiin liittyvine yksityiskohtineen. Yläkerran työhuoneissa on säilynyt alkuperäisiä ovia, näkyvissä olevaa lankkulattiaa sekä paperoitua kattopaneelia. Alakerrassa yksi potilashuone on säilytetty museuhuoneena, jossa on nähtävillä myös seinien terapeuttiseksi tarkoitettu väritys osin esille otettuna, osin rekonstruoituna. Sinne on myös koottu potilashuoneeseen kuulunutta irtaimistoa. Sairaala-aikaista välineistöä ja muuta irtainta on esillä myös vitriineissä muissa tiloissa. Eri tiloissa mm. käytävä-, aula- ja salitiloissa on otettu esille värifragmentteja seinäpinnoista ja kiinteään sisustukseen liittyvistä puuosista.

Porttirakennuksen pohjakaava perustuu rakennuksen eteläsivulla olevaan pitkänomaiseen keskeisaulaan, josta on pariovien kautta käynti puutarhaan ja taustaseinältä rivistöön pieniä huoneita. Päädyissä on ollut suuremmat huonetilat. Sairaalan pihalta on sisäänkäynti rakennuksen poikki aulatilaan johtavaan eteiseen. Keskeiseen aulaan perustuva idea on säilynyt, mutta aulasta on otettu tilaa saniteettitiloille ja päätytiloja muutettu majoitustarpeiden ja keittiön rakentamisen myötä. Sisäovet ym. kiinteä sisustus on uusittu.

Sairaalan pihapiirin ulkopuolella sijaitsee kokonaisuuteen liittyvä kivirakenteinen makasiini, joka on nykyisin kokoustilana. Päätila on avoin ja sen keskeltä nousee avoporras vinttikerrokseen. Kattoparruissa on jäljellä ripustuskoukkuja. Vintin seinä ja katto on paneloitu. Kokoontumistilana toimivassa kellarissa on kiinteä komero ja takka, joka ainakin ulkoisilta, mm. keltatilisiltä osiltaan lienee suhteellisen nuori.

Rakennusryhmään kuuluu myös aitta (ent. hiilivarasto), puu- ja vaunuliiteri sekä asuinrakennukseksi muutettu entinen leipomo. Leipomon sisätilat ovat täysin muuttuneet, eikä alkuperäistä kiinteää sisustusta ole tallella.

Sairaalan koillispuolisella mäellä sijaitsee kaksikerroksinen Fyyri-niminen rakennus, joka on suunniteltu alkuaan hospitaalintaloudenhoitajan ja päällysmiehen virkataloksi Intendentinkonttorissa 1826. Kansallisarkistossa säilytettävän rakennuspiirustuksen ovat allekirjoittaneet C. L. Engel ja A.W. A(rppe). Talossa asui 1900-luvun alussa sairaanhoitajia. Nykyään rakennuksessa on soluasunto ja isompi päätyasunto. Kahden umpikuistin kiinteä sisustus portaineen, penkkeineen, komeroineen, paneeleineen ja listoituksineen on hyvin säilynyt. Asuintiloissa on säilynyt kiinteää sisustusta, kuten sisäporras yksityiskohtineen, kaakeliuuni, komeroita, sisäovia ja listoitusta.

Sairaалalta entiselle sairaalalaiturille viettävässä rinteessä sijaitsee saaren vanhimpiin työväenasuintaloihin kuuluva, työmies Mats Malmin 1800-luvun puolivälin jälkeen rakentama asuinrakennus Malmin talo. Sen pihapiirissä on myös muurattu, yläosastaan puurakenteinen ja satulakattoinen maakellari ja ruoka-aitta. Malmin talossa on säilynyt umpikuistin kiinteä sisustus portaineen, komeroineen, paneeleineen ja listoituksineen sekä asuintiloissa liesi, muurattu uuni, sisäovet ja listoitusta.

13.6.2018

VARELY/2169/2014

Sairaalan lähiympäristö on puistomainen jaloine lehtipuineen ja nurmialueineen. Sairaalan eteläpuolella avautuu näkymä niittymäisen laakson yli kohti maatilan rakennuskokonaisuutta. Etualalla kallioisella mäellä kasvaa ryhmä mäntyjä ja katajia. Sairaalalle saavutaan satamasta johtavaa tietä pitkin sairaalanmäkeä etelästä rajaavan säleaidan portista ja kaarretaan edelleen portilla suljettavalle sisäpihalle porttirakennuksen ja keittiösiiven välitse. Päärakennuksen lounaiskulmalla on aikanaan taloudenhoitajan tarpeisiin raivattu pelto. Laiturille päin laskevassa rinteessä on kivimuurin ja lauta-aidan rajaama vanha puutarha, jossa on edelleen joitakin hedelmäpuita. Sairaalan takaisen pohjoisrinteen puutarhassa on jäljellä muutamia koristepensaita ja hedelmäpuita.

Maatila ja Postilaituri ympäristöineen

1560-luvun maakirjan mukaan Seilin (Själö) kylässä oli kolme kruunun maita viljelevää taloa. Tiloista muodostettiin sittemmin Fogdebyn tila, jonka velvollisuuksiin lisättiin Seilin hospitaalın ruoasta ja eläinten rehusta huolehtiminen. Tie postilaiturilta kulkee maatilan päärakennuksen ohitse kohti sairaalaa. Klassistinen, puurakenteinen päärakennus on saaren muista asuinrakennuksista poiketen valkoinen eli ns. Valkoinen talo. Alakerrassa oli alun perin konttori, förmaaki eli vierashuone, ruokasali, makuuhuone, keittiö ja palvelijahuone. Yläkerrassa oli käytössä päätyhuoneet. Rakennus on muutettu tutkimuslaitoksen aikana kahdeksi asunnoksi. Keskeisesti sijaitsevan umpikuistin kiinteä sisustus portaineen, paneeleineen ja listoituksineen on säilynyt hyvin. Lisäksi rakennuksen molemmissa alakerran asunnoissa on säilynyt kaakeliuuneja, sisäovia sekä listoitusta.

Tieltä katsoen etupihan taustalla sijaitsevaa taloa ympäröi puutarha hedelmäpuineen, marjapensaineen ja koristeistutuksineen. Pihapiiriä ja osaa puutarhasta rajaa puuaita portteineen. Etupihaa reunustavat lisäksi aitta sekä entinen renkitupa ja maitohuone, jotka on kunnostettu asuinnoiksi. Maitohuoneessa on ollut alun perin kaksi maidonkäsittelyhuonetta sekä karjakon ja apulaisen pieni asunto. Rakennuksen alla on holvattu kellari, jonne on käynti tien puolelta. Sisätilojen kiinteästä sisustuksesta on säilynyt asuinkerroksen ja kellarin sisäovet sekä pönttöuuni.

Maatilan pihapiirin eteläpuolella tien toisella puolella on talousrakennusten ryhmä, jossa on osin tiili- ja puurakenteinen korjauspaja (ent. talli) ja viljamakasiini. Vanhojen tiilipintaisten ja punamullattujen talousrakennusten kokonaisuutta täydentää myös suurehko uusi, väritykseltään ja materiaaliltaan kokonaisuuteen soveltuva varasto- tms. rakennus. Rakennuksilta haarautuu tie maatilan takaiseen metsään, jossa sijaitsee riihi sekä sitä vastapäätä saha- ja latorakennus.

Maatilalta itään johtavan tien varrella on työväenasuintalo Nordling 1800–1900 -lukujen vaihteesta. Rakennuksen kiinteästä sisustuksesta on säilynyt liesi ja leivinuuni, pönttöuuni, sisäovia, listoitusta sekä eteisen panelointi.

13.6.2018

VARELY/2169/2014

Postilaiturille johtavan tien varressa on maatilan sauna ja pieni verkkovaja. Tietä reunustavat jalot lehtipuut, mm. lehmukset. Laiturialueella on kaksi venevajaa ja ranta-aitta sekä kaksi uudempaa, punamullattujen rakennusten kokonaisuuteen sovitettua huoltorakennusta. Postilaiturilta nousevan kallioisen mäen päällä sijaitsee tilanhoitaja Armas Holländerin kahdelle tädilleen 1919 vuokraama maa-ala, jolle rakennettiin jugendtyylinen Berghäll eli Huvila ja talousrakennus. Huvilalta avautuu näkymä laivaväylälle etelään Nauvon suuntaan. 1930-luvulla rakennukseen muutti sairaalan reissumies ja kalastaja Emil Andersson perheineen. Tila erotettiin 1956 Seilin kruunutilasta Berghäll nimiseksi tilaksi. Mereltä katsoen huvilan taakse on tehty muutama vuosi sitten laajennus. Huvilan sisätiloissa vanhan rakennusrungon keskeiset huonetilat sekä niiden kiinteä sisustus kaakeliuuneineen, sisäovineen ja listoituksineen ovat säilyneet.

Kirkkolahden pohjukan rakennukset

Sairaalan mäeltä pohjoiseen pappilaan ja Kirkkoniemelle johtavan tien haarassa sijaitsevassa rakennusryhmässä on tiili- ja puurakenteinen pesutupa, muurattu ja yläosastaan puurakenteinen sikala (nyk. merivesilaboratorio) sekä vaja. Tien toisella puolella on asuinrakennukseksi muutettu entinen mankeli ja sepän paja. Vanhimmilta osiltaan 1790 -luvulta oleva pappila sijaitsee kirkkoon nähden Kirkkolahden vastarannalla. Pappilan rakennuksiin kuuluu myös vilja-aitta ja nuottavaja. Pihapiirissä oli 1800-luvulla puutarha ja perunamaa. Pappilasta lounaaseen sijaitsi papin nautintaoikeuksiin kuulunut iso niittyala. Sairaalapapin virka lakkautettiin 1840. Tehtävää hoiti sen jälkeen Nauvon kirkkoherra ja jumalanpalveluksia pidettiin 3-4 kertaa vuodessa. Rakennuksessa on sittemmin asunut sairaalan henkilökuntaa. Pappilan umpikuistin kiinteä sisustus portaineen, paneeleineen ja listoituksineen on hyvin säilynyt. Asuintiloissa on säilynyt ainoastaan liesi ja kaksi pönttöuunia, yksi wc-tilaksi muutettu komero ovineen sekä listoitusta.

Pappilan takana on työväenasuintalo Parakki 1910-luvulta sekä uusi asuinrakennus. Parakki on muuttunut sisätiloiltaan keskikäytävältä huoneisiin kuljettavaksi asuntolaksi. Seinät on levytetty, mutta muutama vanha ovi sekä yksi liesi on säilynyt.

Kirkkoniemi: kirkko ja hautausmaa

Seiliin tehtiin myös kirkko jo hospitaalin perustamisen yhteydessä. Huonokuntoisen tilalle rakennettiin nykyinen kirkko 1733, rakennusmestarina maskulainen Carl Jakobsson. Suorakaiteen muotoisen puukirkon runkokuonetta matalammat kylkiäiset avautuvat kirkkosaliin, jolloin tilavaikutelma muistuttaa ristikirkkoa. Sakaristo on lautaseinällä erotettu tila pohjoispuolen kylkiäisessä. Salin sisäkattona on kaareva lautaholvi. Kirkon sisätilan ilme syntyy maalaamattomista puupinnoista hirsiseinissä, penkeissä sekä katto- ja lattialaudoituksessa. Väriä antavat vain saarnastuoli ja vaatetettu alttari. Seiniin ja penkkeihin on kiinnitetty veistettyjä kynttilänpidikkeitä ja koukkuja. Sairastuneita varten kirkkoon on

13.6.2018

VARELY/2169/2014

tehty harvinainen erityisjärjestely, jossa kirkkosalin länsipää on erotettu korkealla kaiteella spitaalipotilaita varten.

Kirkkoa on kunnostettu useita kertoja. Ikkunat on laajennettu ja varustettu vinoruudukkopuittein 1906 tehdyssä korjauksessa, jolloin kirkkoon tehtiin myös punaiseksi maalattu ulkokuoraus ja eteläoven yläpuolelle pieni ulkokatos. Kirkon sisätilat ovat säilyneet kaikelta kiinteältä sisustukseltaan erittäin hyvin. Kirkossa on myös irtainta esineistöä, kuten jalkapuu, jakkaroita, matka-alttari, katosta roikkuva purjelaivan pienoismalli sekä puinen sauva, jonka päässä on kuppimainen osa. Sen käyttötarkoitusta ei tarkoin tiedetä.

Kirkon edustalla rannassa sijaitsee 1960-luvulla vanhan mallin mukaan rakennettu pukkitapuli, jossa on 1600-luvun kirkonkellot. Kirkon pohjoispuolisessa rinteessä on puisen säleaidan ympäröimä hautausmaa, jolla on valkoiseksi maalattuja puuristejä sekä valuraudasta ja kivistä tehtyjä hautamuistomerkkejä. Spitaalisten hautausmaan oletetaan olleen kirkon itäpuoleisella niityllä, kuten myös vanha pelto.

Maisema

Maanviljelyksen, karjanhoidon ja kalastuksen jäljet ovat keskeisiltä osin vielä hyvin näkyvissä saaren kulttuurimaisemassa, jota leimaavat vanhat puutarhat, peltoaukeat ja niityt. Maiseman avoimuus on seurausta sairaalan tarpeisiin vastanneesta maanviljelystä ja karjanpidosta. Sen päätyttyä saaren tärkeätkin näkymät ovat uhanneet umpeutua ja etenkin sivummalla olevia alueita on päässyt vesakoitumaan. Maisemaa on kuitenkin raivattu ja saarella on alettu harjoittaa maisemanhoidollista laidunnusta.

Asuinrakennusten ja sairaalan ympäristössä on edelleen vanhaa koriste- ja hyötykasvillisuutta, kuten herukka- ja karviaispensaita, syreenejä ja ruusupensaita. Viljelyjäänteitä tai -karkulaisia, kuten marjapensaita löytyy myös paikoilta, joissa ei ole enää rakennuksia. Entisillä laidunmailla kasvaa mm. metsälehmusta ja pähkinäpensasta. Maisemassa esim. maatilän päärakennukselta itään päin näkyy rakennusten vanhoja muurattuja perustuksia.

Saaren eri osia ja rakennusryhmiä yhdistää sorapintainen tieverkosto. Pääraitti vie postilaiturilta maatilaa ohi sairaalalle sekä edelleen pohjoiseen, haarautuen Kirkkoniemelle ja pappilan suuntaan. Saaren syrjäisemmissä osissa kulkuväylät ovat metsäautotietyyppisiä tai pelkkiä polkuja.

Seilin kirkon lähiympäristöstä on laadittu maisemanhoidon toimenpideohjelma 1992 ja dokumentointi 1995 (Museovirasto / MA-arkkitehdit). Jonkin verran niissä käsitellään maiseman tilaa myös muualla saarella lähinnä tärkeiden näkymien kannalta.

Kulttuurihistoriallinen merkitys

13.6.2018

VARELY/2169/2014

Seilin saari on kokonaisuudessaan valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (RKY 2009) ”Seilin hospitaali”. Saarella on lähes 350-vuotinen maamme sairaalalaitoksen ja mielisairaanhoidon kehitysvaiheista kertova, omintakeinen historia.

Seilin saarella ja sen rakennusperinnöllä on rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain 8 §:ssä tarkoitettua valtakunnallista merkitystä seuraavasti:

Saari on maamme sairaalalaitoksen historiassa ainutlaatuinen, saariston eristäytyntä sairaalayhteisöä edustava yhtenäinen kokonaisuus (kohta 1: harvinaisuus). Seilin hospitaali edustaa aikansa spitaali- ja mielisairaanhoidon tavoitteita ja kuvastaa edelleen hyvin yhteisön eri osapuolten elämää saarella (kohdat 2 ja 5: edustavuus ja historiallinen todistusvoimaisuus). Saarella on edelleen hyvin nähtävissä sairaalatoimintaa ja saaren omavaraisuutta turvanneen yhteisön muokkaama kulttuurimaisema ja rakennusperintö eriaikaisine kerrostumineen (kohdat 4 ja 6: alkuperäisyys, historiallinen kerrostuneisuus).

Museovirasto on esittänyt lausunnossaan ehdotuksen suojelun kohdentamiseksi ja ehdotukset suojelumääräyksiksi.

Paraisten kaupungin lausunto 9.3.2016

Paraisten kaupungin ympäristölautakunta on lausunnossaan todennut, että kohteena olevan kokonaisuuden arvo on tiedostettu ja monissa yhteyksissä otettu huomioon, mutta suojelumääräykset eivät ole kattavat. Osalta kokonaisuutta puuttuu kattava suojelupäätös, eri osien suojeluluokka ja toimenpidemääräykset. Teoreettinen, vaihtoehtoinen tapa kokonaisuuden suojelemiseksi olisi asemakaavan laatiminen alueella, ja maankäyttö- ja rakennuslailla suojella rakennukset ja ympäristö. Lausunnossaan kaupunki on todennut, ettei se näe mahdollisena asemakaavan laatimista alueelle. Kohteen historia ja erityinen arvo huomioon ottaen on perusteltua, että suojelu toteutetaan rakennusperinnön suojelemisesta annetulla lailla.

Varsinais-Suomen liiton lausunto 18.4.2016

Lausunnossaan Varsinais-Suomen liitto puoltaa esitettyä suojelua rakennusperinnön suojelusta annetun lain perusteella. Suojelu toteuttaa voimassa olevaa maakuntakaavaa ja sen tavoitteita maakunnan rakennetun kulttuuriympäristön arvojen vaalimiseksi.

Aiemman omistajan ja haltijan vastine

Turun yliopiston vastine 16.9.2016

Turun yliopisto on aiempi omistaja, ja on antanut tuolloin vastineen omistajan ominaisuudessa. Turun yliopiston Saaristomeren tutkimuslaitos on myös nykyinen haltija.

13.6.2018

VARELY/2169/2014

Turun yliopisto on vastineessaan korostanut suojelun tutkimista huomioiden sekä kulttuuriympäristön säilyminen, että muutostarpeiden edellytykset. Saarella toimii Turun yliopiston Saaristomeren tutkimuslaitos ja etenkin kesäkausina matkailutoimintaa. Saaristomeren tutkimuslaitoksen toimintaedellytykset on jatkossakin tarkoitus turvata saarella. Laitoksen sijoittamista päärakennuksesta muihin rakennuksiin on suunniteltu, ja tällöin matkailutoiminnan tarpeisiin on mahdollista vastata. Saarelle on suunnitteilla kulttuuriympäristöön soveltuvaa majoitus- ja ravintolatoimintaa.

Turun yliopisto arvioi vastineessaan, että suojeluesitys ei ole ristiriidassa omistajan Seilin tilalle asettamien kulttuurillisten arvojen kanssa. Yliopistolle omistajana on jätetty mahdollisuus tilan kehittämiseen. Turun yliopisto ehdottaa vastineessaan, että selkeyden vuoksi suojelumääräyksiin tulisi kirjata mahdollisuus sijoittaa rakennusperintöön ja maisemaan sopeutuvaa, harkiten sijoitettua uutta rakentamista siten, että historialliset rakennukset jäävät edelleen pääosaan.

Turun yliopisto on ottanut vastineessaan yksityiskohtaisemmin kantaa rakennuksittain etenkin siltä osin, kun se ei puolla erityisesti muutostarpeista johtuen suojeluesityksen mukaista suojelua.

Sairaalan päärakennuksen rakennusrungon ja keskeisten sisätilojen osalta Turun yliopisto toteaa vastineessaan, että suurin muutospaine kohdistuu huonetilajakoon. Vastineessa on todettu, että tulevien muutostarpeiden vuoksi kokonaisvaltainen rakennusrungon ja sisätilojen suojelu ei ole tarkoituksenmukaisin vaihtoehto päärakennuksen keskeiskäytävän ja porrasaulan sekä niiden varrella sijaitsevien potilas- ym. huoneiden osalta. Tulevaisuudessa tilojen käyttöasteen parantamiseksi ja käyttötarkoituksen kehittämiseksi voi olla tarpeen esimerkiksi yhdistellä huoneita suuremmiksi tiloiksi tai avartaa huoneisiin johtavia käytävätiloja. Rakennukseen on suunniteltu suurtalousseittiä, joka palvelisi rakennuksen salitiloja kokous- ja juhlatilaisuuksien yhteydessä, ja tarvittaessa salitiloja voitaisiin tätä tarkoitusta varten laajentaa viereisiin tiloihin.

Päärakennuksen kiinteän sisustuksen osalta Turun yliopisto on kiinnittänyt huomiota muutostarpeisiin, jotka kohdistuvat rakennuksen ala-aulaan. Tällöin alkuperäisen tai vastaavan listoituksen paikkoihin ja sisäoviin saattaa tulla muutoksia.

Rakennuksen rungon ja kiinteän sisustuksen suojelua ei ole puollettu makasiinin osalta. Makasiinin osalta olisi tarkoituksenmukaista yhdistää rakennuksen käyttö jatkossa päärakennuksen kanssa samaa tarkoitusta palvelevaksi kokonaisuudeksi (kokoustila). Tällöin ullakotila tulisi tyhjentää tai vaihtoehtoisesti arvioida esimerkiksi välipohjan mahdollista purkamista huonekorkeuden nostamiseksi. Turun yliopisto ei ole puoltanut rakennuksen rungon suojelemista Fyyrin eikä porttirakennuksen osalta. Suojeluesitykseen ei ollut huomautettavaa Malmin talon osalta.

13.6.2018

VARELY/2169/2014

Turun yliopisto pitää Valkoista taloa ympäröivine rakennuksineen tarkoituksenmukaisimpana rakennuskokonaisuutena opetus- ja tutkimuskäyttöön. Tutkimuslaitoksen tarpeiden sitä edellyttäessä vaihtoehtona tulee arvioida uudisrakennuksen rakentamista. Rakennusrungon suojelua ei puolleta, sillä muutostarpeita voi olla uuden oviaukon ja tilamuutosten muodossa. Asuinrakennuksen (ent. maitohuoneen) osalta ei puolleta rakennusrungon suojelua eikä alkuperäisten tai vastaavien sisäovien säilyttämistä. Renkituvan rakennuksen rungon suojelua ei myöskään puolleta. Suojeluesitykseen ei ole huomautettavaa työväenasuitalon Nordlingin osalta.

Turun yliopisto ei puolla pesutuvan rakennuksen rungon ja kiinteän sisustuksen suojelemista rakennukseen mahdollisesti kohdistuvien muutostöiden vuoksi. Merivesilaboratorion (ent. sikala) rakennuksen rungon suojelua ei puolleta. Pappilan ja pajan suojeluun ei ole huomautettavaa. Turun yliopisto esittää, että ylänityn lato suojeltaisiin rakennuksen ulkoasun ja rakennusrungon osalta.

Maiseman osalta Turun yliopisto toteaa hoidon ja ylläpidon tähänkin asti järjestetyn pyrkien suojeluesityksessä esitettyihin ehtoihin.

Turun yliopisto on ottanut kantaa Museoviraston ehdottamiin suojelumääräyksiin, ja ehdottanut muutoksia kohtiin kolme ja neljä.

Turun yliopisto on vastineessaan esittänyt näkemyksensä Seilin saaren kulttuurihistoriallisesta merkityksestä ja sen säilyttämisestä, ja lausunnossa on todettu tarve tasapainon löytämiselle rakennusperinnön suojelemisen ja toiminnan kehittämisen välillä. Vastineessa on todettu, että Turun yliopisto haluaa taata toimintamahdollisuudet Seilin saarella parhaalla mahdollisella tavalla myös tulevaisuudessa.

KAAVATILANNE

Turunmaan maakuntakaavassa (vahvistettu 20.3.2013) kaikki rakennukset sijaitsevat merkittävällä rakennetun ympäristön alueella (sra 1502) *Seilin hospitaali* sekä kulttuuriympäristön tai maiseman kannalta tärkeällä alueella (Airisto-Seili). Lisäksi saari sijaitsee Natura-alueella ja osa on osoitettu suojelualueeksi (S). Saarelle on osoitettu kolme kiinteää muinaisjäännettä (sm 1662, sm 1664, sm 1699).

Oikeusvaikutteisessa Nauvon pohjoisten alueiden rantayleiskaavassa (hyväksytty 12.5.2003) Saaristomeren tutkimuslaitoksen ja kirkon alue on osoitettu kyläalueeksi, joka on kulttuurihistoriallisesti arvokas (AT/s). Kirkko on osoitettu arvokkaaksi rakennussuojelukohteeksi (sr 501). Yksityisessä omistuksessa olevat rakennuspaikat on osoitettu loma-asutusalueeksi (RA). Valtaosa saaresta on osoitettu luonnonsuojelualueeksi (SL) ja Natura-alueeksi.

Alueella ei ole asemakaavaa.

MUUT SELVITYKSET

13.6.2018

VARELY/2169/2014

Asetussuojelupäätös

Valtion omistamien rakennusten suojelusta annetun asetuksen (480/85) nojalla tehdyssä ympäristöministeriön päätöksessä 31.8.1994 on suojeltu Saaristomeren tutkimuslaitoksen ja Seilin kirkon rakennusperintöä seuraavasti:

Saaristomeren tutkimuslaitos

Entinen sairaala talouspihoineen

- päärakennus (rakennettu useassa vaiheessa, vanhin osa 1800-luvun alusta)
- porttirakennus (hospitaalin ensimmäinen kivinen sairaalarakennus, osa 1801-03 pystytettyä kompleksia)
- hirsirakenteinen aitta (osa liiterin ja toisen aitan muodostamaa riviä)
- pitkä puu- ja vaunuliiteri
- lautarakenteinen aitta (entinen hiilivarasto)
- kivinen makasiini
- asuinrakennus (entinen leipomo)

Entisen maatilan rakennusryhmä

- Valkoinen talo (sairaalan maatilan Fodgebyn klassistinen päärakennus, muutettu kahdeksi asunnoksi 1981)
- korjauspaja (alkuaan puu- ja tiilirakenteinen talli, jatkettu 1970-luvulla)
- hirsinen viljamakasiini
- maituhuone
- renkitupa
- hirsirakenteinen aitta

Muut rakennukset

- Fyyri (kaksikerroksinen hirsinen asuintalo, hospitaalin taloudenhoitajan ja päällysmiehen virkatalo)
- Pappila
- Malm (pieni hirsinen asuinrakennus)
- Malmin maakellari
- Malmin hirsinen ruokavarasto (nykyisin verkkoaitta)

Rakennukset on suojeltu luokassa S2, mikä tarkoittaa rakennuksen ulkoasua. Kohteelle ei ole annettu aluerajausta.

Seilin kirkko

- kirkko (1690-luvulla rakennetun Pyhän Yrjänän kappelin korvannut puukirkko vuodelta 1733)
- kellotapuli tai kelloteline (keskiaikaisperäinen pukkitapuli; uudistettiin 1960-luvulla paikalla aiemmin olleen tapulin malliseksi).

Kirkko on suojeltu luokassa S1, mikä tarkoittaa koko rakennusta sisätiloineen. Kellotapuli on suojeltu luokassa S2 tarkoittaen ulkoasua. Suojelualue S3 käsittää koko Seilin Kirkkoniemen.

Vuoden 1994 suojelupäätösten tarkoituksena on ollut turvata kohteiden kulttuurihistoriallisen arvon sekä erityis- ja ominaispiirteiden säilyminen

13.6.2018

VARELY/2169/2014

pysyvästi. Päätös ei sisällä erityisiä suojelumääräyksiä, vaan suojelun sisältö on määräytynyt asetuksen (480/85) 6 §:n 1 momentin mukaisesti.

Lisäksi alueella on Museoviraston ja Rakennushallituksen varjeltaviksi määrittelemiä rakennuksia:

- kaksi 1800 -luvun venevajaa
- ranta-aitta
- 1900-luvun alun verkkovaja
- 1800-luvun riihi
- sauna vuodelta 1896
- Nordlingin työväenasunto 1800-1900-lukujen vaihteesta
- merivesilaboratorio (entinen sikala vuodelta 1902)
- 1900-luvun alun vaja
- 1910-luvun tiili- ja puurakenteinen pesutupa
- hirsinen asuinrakennus 1800-luvulta (entinen mankeli)
- hirsirakenteinen paja 1800-luvun lopulta
- Pappilan nuottavaja 1900-luvun alusta
- Pappilan hirsirakenteinen vilja-aitta 1800-luvulta
- asuinrakennus Parakki 1910-luvulta

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoittamat inventoinnit

Kaikki rakennukset sijaitsevat valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön alueella (RKY 2009) Seilin hospitaali. Aluekuvauksessa todetaan mm. seuraavaa:

"Seilin saarella on liki 350-vuotinen, maamme sairaanhoitolaitoksen kehitysvaiheisiin kiinteästi liittyvä historia. Hospitaalirakennus on Suomen vanhimpia säilyneitä sairaalarakennuksia. Seilin 1600-luvulla perustetun hospitaalisaaren kokonaisuus muodostuu sairaalan rakennuksista, sairaalan maatilan rakennuksista sekä sairaalan kirkosta hautausmaineen ja pappiloineen.

Sairaalan ja sen maatilan, Fogdebyn, rakennuskannasta on jäljellä valtaosa. Kivistä rakennettua sairaala lukuun ottamatta rakennukset ovat enimmäkseen puisia ja peräisin 1800-luvulta ja 1900-luvun alusta. Kivisistä sairaalarakennuksista vanhin on nk. porttirakennus, joka on rakennettu 1803. Saarella harjoitetun maanviljelyksen, karjanhoidon ja kalastuksen jäljet ovat vielä havaittavissa sekä rakennuskannassa että entistä sairaalakompleksia ympäröivässä kulttuurimaisemassa, jota leimaavat vanhat puutarhat, peltoaukeat ja niityt.

Sairaalan päärakennus on useamman rakennusvaiheen tulosta: vanhin on itäsiiven eteläosan keittiö 1800-luvun alkuvuosilta. Keskiosa on rakennettu 1840- ja 1850-lukujen vaihteessa Turun kaupunginarkkitehti P.J. Gyllichin suunnitelmien mukaan, samoin ilmeisesti länsisiipi. Rakennuksia yhdistävät korkeammat siipiosat on rakennettu arkkitehti Jac. Ahrenbergin 1887 laatimin suunnitelmin. Saaristomeren tutkimuslaitoksen tarpeisiin tehty korjaus on valmistunut 1976.

13.6.2018

VARELY/2169/2014

Alueen muita rakennuksia ovat mm. pitkä puu- ja vaunuliiteri, lautarakenteinen aitta, entinen hiilivarasto, kivinen makasiini, asuinrakennus, entinen leipomo sekä entisen maatilan rakennusryhmä, korjauspaja, alkuaan puu- ja tiilirakenteinen talli, hirsinen viljamakasiini, entinen maitohuone ja renkitupa, joka on korjattu majoitustiloiksi 1981. Nk. Valkoinen talo, asuinrakennus, on sairaalan maatilan (Fogdebyn) klassistinen päärakennus. Se on muutettu kahdeksi asunnoksi 1981. Fyyri-niminen hirsinen kaksikerroksinen rakennus on suunniteltu alkuaan hospitaalin taloudenhoitajan ja päällysmiehen virkataloksi Intendentinkonttorissa 1826. Rakennuspiirustuksen ovat allekirjoittaneet C. L. Engel ja A.W. A(rppe). Rakennus on kunnostettu viimeksi 1987.

Saarella on ollut oma kirkko sairaalan perustamisesta lähtien, nykyinen puukirkko on peräisin 1730-luvulta. Sairastuneita varten kirkkoon tehty erityisjärjestely on harvinaislaatuinen kulttuurihistoriallinen dokumentti. Kirkkosalin länsipää on erotettu korkealla kaiteella spitaali-hospitaalin potilaita varten. Suorakaiteen muotoisessa puukirkossa on runkokuonetta matalammat kylkiäiset, jotka avautuvat kirkkosaliin. Sisätilaa kattaa kaareva lautaholvi. Erillistä sakaristoa ei ole, vaan se on lautaseinällä erotettu pohjoispuolen kylkiäisessä. Kirkon sisätila on maalaamaton, hirsiseinät, penkit, lattia iän patinoimat, väriä antavat vain saarnastuoli ja vaatetettu alttari. 1600-luvun kirkonkellot ovat rannalla sijaitsevassa 1960 rakennetussa katoksellisessa pukkitapulissa. Seilin pappila on 1790-luvulta. Säleaidan ympäröimä hautausmaa on kirkon pohjoispuolella. Siellä on sekä valkoiseksi maalattuja puuristejä, että valuraudasta ja kivistä tehtyjä hautamuistomerkkejä. Spitaalisten hautausmaan kerrotaan olleen kirkon itäpuolella olevalla niityllä."

Seili sisältyy Airisto – Seilin valtakunnallisesti arvokkaaseen maisema-alueeseen (valtioneuvoston periaatepäätös 5.1.1995 valtakunnallisesti arvokkaista maisema-alueista ja maisemanhoidon kehittämisestä). Seili sisältyy myös käsittelyssä oleviin ehdotuksiin valtakunnallisesti arvokkaista maisema-alueista (Airiston merimaisema).

Aluetta koskevia muita päätöksiä, lausuntoja ja selvityksiä

Alue kuuluu Seilin saariston luonnonsuojelualueeseen, joka on perustettu valtioneuvoston asetuksella Varsinais-Suomen luonnonsuojelualueista (214/2014, 13.3.2014) ja jolla tulee asetuksen mukaisesti noudattaa rauhoitussäännöksiä.

Alueella on myös Natura-verkoston kuuluvaa aluetta, jota koskevat Natura-säännökset.

Museoviraston ylläpitämässä muinaisjäännösrekisterissä saarelta on osoitettu toistakymmentä kiinteää muinaisjäännöskohdetta ja -aluetta, joista suurin osa on historialliselta ajalta ja muutama esihistorialliselta ajalta. Lisäksi on todettu useita mahdollisia muinaisjäännöksiä ja yksi ns. muu kulttuuriperintökohde.

13.6.2018

VARELY/2169/2014

Museoviraston lausunnot 19.6.2017 (tilapäinen toiminta) ja 21.12.2017 (pysyvä toiminta) koskien Seilin ravitsemusliiketilaa sairaalan päärakennuksessa.

Seilin kirkon lähiympäristöstä on laadittu maisemanhoidon toimenpideohjelma 1992 ja dokumentointi 1995 (Museovirasto / MA-arkkitehdit).

Seilin saaren inventointi, Engel, kuvallinen luettelo Seilin hospitaalin alueen rakennuksista.

NEUVOTTELU

Nykyisten omistajien, haltijoiden, Paraisten kaupungin, Varsinais-Suomen ELY-keskuksen ja Museoviraston kesken järjestettiin neuvottelu 21.4.2017. Neuvottelussa käytiin läpi aiemman omistajan Turun yliopiston vastineessa esitettyjä näkökohtia erityisesti rakennusrungon osalta ja selvennettiin rakennuksen rungon käsitettä ja tilarakenteen merkitystä. Todettiin, etteivät rakennusrunkoa koskevat määräykset estä tilojen muuntelua aukkomuutoksin. Ainoaksi selvitettäväksi asiaksi jäi makasiini -rakennus. Suojelun kohdentumista täsmennettiin tältä osin. Pihapiirien täsmällisemmän rajaamisen osalta keskustelun perusteella todettiin, että rajaaminen olisi vaikeaa ja epätarkoituksenmukaista, minkä vuoksi sitä ei tehdä.

Neuvottelun jatkotoimenpiteeksi sovittiin, että sen perusteella tehtävät muutokset suojelumääräyksiin ja -kohdentumiseen lähetetään kommentoitavaksi. Kommentissaan Museovirasto ehdotti suojelun kohdentumista makasiini -rakennukseen muutoin kuin välipohjaan. Muita kommentteja ei tullut. Omistaja ei vastakommentoinut em. tapaan kohdistaa suojelu makasiini -rakennuksessa muutoin kuin välipohjaan.

ELY-KESKUKSEN PÄÄTÖS

Varsinais-Suomen ELY-keskus määrää Paraisten kaupungin Seilin saarella tiloilla Seili (445-593-1-1), Seilin saariston luonnonsuojelualue (445-548-3-4 / palsta 72) ja Berghäll (445-593-3-7), osoitteessa Seili, 21660 Nauvo, sijaitsevat rakennukset (päärakennus, pappila, makasiini, korjauspaja, aitta, Valkoinen talo, porttirakennus, aitta, liiteri, aitta, leipomo, Fyyri, maakellari, ruokavarasto, Malm, renkitupa, maitohuone, viljamakasiini, kirkko, tapuli, asuinrakennus Mankeli, merivesilaboratorio eli entinen sikala, asuinrakennus Nordling, pappilan nuottavaja, paja, asuinrakennus Parakki, pesutupa, ranta-aitta, riihi, sauna, vaja, venevaja 1, venevaja 2, verkkovaja, pappilan vilja-aitta, yläniityn lato ja tilan Berghäll jugendhuvila) sekä kokonaisuuteen liittyvät vanhat puutarhat ja Seilin Kirkkoniemen suojeltaviksi siten kuin laissa rakennusperinnön suojelemisesta tarkoitetaan.

Suojelun kohdentuminen

13.6.2018

VARELY/2169/2014

Käsitteitä rakennusten ulkoasu, rakennusrunko, keskeiset sisätilat, kiinteä sisustus, laitteet ja irtain esineistö käytetään seuraavissa merkityksissä:

Rakennusten ulkoasu muodostuu julkisivun ja vesikaton rakennusosista, yksityiskohdista, materiaaleista ja väryksestä. Julkisivuaukkoihin liittyvät rakennusosat eli ikkunat ja ovet ovat ulkoasuun liittyvä kokonaisuus myös sisäpuolisine osineen.

Rakennusrunko käsittää perustukset, ulkoseinät, muuratut ja hirsiset kantavat väliseinät ja muut tukirakenteet, kuten pilarit ja palkistot, ala-, väli- ja yläpohjat sekä niitä yhdistävät sisäportaat. Vanhat lankkulattiat ja kattopaneelit ovat osa ala-, väli- tai yläpohjarakennetta.

Keskeiset sisätilat muodostuvat ulkoseinien ja väliseinien sekä niiden ovi- ja ikkuna-aukkojen rajaamista huone- ja käytävätiloista.

Kiinteää sisustusta ovat pintamateriaalit, sisäovet pieli- ja kynnyslautoineen, listat, paneloinnit, kiinteät kaapit, penkit ja tulisijat.

Laitteilla tarkoitetaan erilaisia kiinteästi asennettuja mekaanisia, rakennuksen käyttötarkoitukseen liittyviä varusteita.

Irtainta esineistöä on säilynyt kirkossa ja sairaalassa. Niiden käyttöön liittyvää irtainta esineistöä on suotavaa säilyttää rakennuksissa kuvastamassa aikansa sairaalalaitoksen ja kirkonmenojen historiaa. Jos irtainta halutaan siirtää pois rakennuksista, on sen sijoittamisesta neuvoteltava Varsinais-Suomen maakuntamuseon kanssa.

Sairaalan mäki ympäristöineen

Seuraavissa rakennuksissa suojelu kohdentuu ulkoasuun ja rakennusrunkoon sekä seuraavasti keskeisiin sisätiloihin ja kiinteään sisustukseen. Rakennusrungon suojelu ei kohdennu Makasiini-rakennuksen välipohjaan.

Sairaalan päärakennus

keskeiset sisätilat;

- keskeiskäytävä ja porrasaula sekä niiden varrella olevat entiset potilas- tms. sairaalakäytössä olleet, käytävään avautuvat huoneet, salit sekä porras- ja sisäänkäyntien tilasarjat

kiinteä sisustus;

- läntisen suuren salin panelointi, puupilarit, -pilasterit ja -palkit yksityiskohtineen
- alkuperäiset tai niitä vastaavat sisäovet: itäiseen päätysaliin johtavat pariovet, keskikäytävälle ja yläkerran porrasaulaan avautuvien huoneiden alkuperäiset ovet, sisäänkäynteihin liittyvät ovet
- seinien valurautaiset tuuletusluukut
- yläkerran työhuoneiden lankukatot pintoineen
- puisen porrashuoneen kiinteä sisustus

13.6.2018

VARELY/2169/2014

- keskeiseen porraskäyntiin liittyvät kaiteet ja pylväät yksityiskohtineen
- koko rakennuksessa esille otetut ja pintojen alla säilyneet värikerrokset
- koko rakennuksessa alkuperäinen tai sitä vastaava listoitus katoissa, lattioissa ja aukotuksissa
- museuhuone rakennusosineen, yksityiskohtineen, pintoineen ja väriyksineen

Makasiini

kiinteä sisustus;

- sisäporras yksityiskohtineen, vanhat ripustuskoukut, vintin panelointi

Fyyri

kiinteä sisustus;

- kahden umpikuistin kiinteä sisustus
- asunnoissa sisäporras yksityiskohtineen, kaakeliuuni, kiinteät komerot, alkuperäinen ja sitä vastaava listoitus katoissa, lattioissa ja aukotuksissa, alkuperäiset tai niitä vastaavat sisäovet

Asuinrakennus Malm

kiinteä sisustus;

- umpikuistin kiinteä sisustus
- liesi kupuineen, muurattu uuni, alkuperäiset tai niitä vastaavat sisäovet, alkuperäinen tai sitä vastaava listoitus katoissa, lattioissa ja aukotuksissa

Seuraavissa rakennuksissa suojele kohdentuu rakennuksen ulkoasuun ja rakennusrunkoon:

Porttirakennus, aitta (ent. hiilivarasto), aitta, puu- ja vaunuliiteri, asuinrakennus (ent. leipomo), Malmin talon maakellari ja ruoka-aitta.

Maatila ja Postilaituri ympäristöineen

Seuraavissa rakennuksissa suojele kohdentuu rakennuksen ulkoasuun ja rakennusrunkoon sekä seuraavasti kiinteään sisustukseen. Huvilassa rakennuksen ulkoasun ja rakennusrungon suojele ei kohdennu laajennukseen.

Valkoinen talo

kiinteä sisustus;

- keskellä sijaitsevan umpikuistin kiinteä sisustus
- kolme kaakeliuunia, alkuperäiset tai niitä vastaavat sisäovet, alkuperäinen tai sitä vastaava listoitus katoissa, lattioissa ja aukotuksissa

Asuinrakennus (ent. maituhuone)

kiinteä sisustus;

- pönttöuuni, alkuperäiset tai niitä vastaavat sisäovet
- kellarin sisäovi

Työväenasuintalo Nordling

kiinteä sisustus;

13.6.2018

VARELY/2169/2014

- liesi ja leivinuuni kupuineen, pönttöuuni, eteisen panelointi, alkuperäiset tai niitä vastaavat sisäovet, alkuperäinen tai sitä vastaava listoitus katoissa, lattioissa ja aukotuksissa

Berghäll jugendhuvila

kiinteä sisustus;

- kaakeliuunit, alkuperäiset tai niitä vastaavat sisäovet

Seuraavissa rakennuksissa suojelu kohdentuu rakennuksen ulkoasuun ja rakennusrunkoon:

Asuinrakennus (ent. renkitupa), aitta, korjauspaja (ent. talli), viljamakasiini, riihi, sauna, verkkovaja, venevajat 1 ja 2 sekä ranta-aitta.

Kirkkolahden pohjukan rakennukset

Seuraavissa rakennuksissa suojelu kohdentuu rakennuksen ulkoasuun ja rakennusrunkoon sekä seuraavasti kiinteään sisustukseen ja laitteisiin:

Pappila

kiinteä sisustus;

- umpikuistin kiinteä sisustus
- liesi, kiinteän komeron ovi (nyk. wc), kaksi pönttöuunia

Pesutupa

kiinteä sisustus;

- eteinen panelointineen, listoituksineen ja sisäovineen, ullakolle johtavan portaikon kiinteä sisustus

Paja

kiinteä sisustus ja laitteet;

- ahjo siihen kuuluvine laitteineen sekä kiinteä kulmakaappi

Suojelu kohdentuu rakennuksen ulkoasuun ja rakennusrunkoon rakennuksissa:

Pappilan vilja-aitta ja nuottavaja, merivesilaboratorio (ent. sikala), vaja ja asuinrakennus (ent. mankeli), asuinrakennus Parakki ja yläniityn lato.

Kirkon ympäristö

Seuraavassa rakennuksessa suojelu kohdentuu rakennuksen ulkoasuun ja rakennusrunkoon sekä seuraavasti keskeisiin sisätiloihin ja kiinteään sisustukseen:

Kirkko

keskeiset sisätilat;

- runkokuoli ja siihen liittyvät matalammat kylkiäiset

kiinteä sisustus;

- seinä-, lattia- ja kattopinnat, sisäovet, listoitukset, penkistö, kaiteet, saarnastuoli ja alttarikalusteet rakennusosineen ja yksityiskohtineen

13.6.2018

VARELY/2169/2014

Seuraavassa rakennuksessa suojelu kohdentuu rakennuksen ulkoasuun ja rakennusrunkoon:

Kellotapuli.

Rakennettu lähiympäristö

Rakennetun lähiympäristön suojelu kohdentuu rakennusten pihapiireihin, puutarhoihin, sairaalaa ympäröivään puistoon, kirkon ympäristöön hautausmaineen, tieympäristöön ja sen istutettuun puustoon, viljely-, niitty- ja laidunalueisiin ja luonnonympäristöön sekä niihin liittyviin rakenteisiin ja rakennelmiin kiinteistöjen Seilin saariston luonnonsuojelualue (445-548-3-4 / palsta 72) ja Seili (445-593-1-1) kuuluvilla maa-alueilla.

Kiinteistöllä Berghäll (445-593-3-7) tulee huolehtia siitä, että huvilalta säilyy avoin näkymä merelle.

Kiinteistöjen alueelle on mahdollista osoittaa rakennusperintöön ja maisemaan sopeutuvaa, harkiten sijoitettua uutta rakentamista siten, että historialliset rakennukset jäävät edelleen pääosaan.

Varsinais-Suomen ELY-keskus antaa seuraavat suojelumääräykset:

1. Rakennuksia ympäristöineen tulee hoitaa ja käyttää niin, että kokonaisuuden kulttuurihistoriallinen arvo ei heikenny. Korjaus- ja muutostöiden tulee perustua kohteen historian, alkuperäistoteutuksen, muutosvaiheiden ja säilyneisyyden hyvään tuntemukseen.
2. Rakennuksia ei saa purkaa.
3. Puutarhoissa ja puistoissa on ylläpidettävä niiden vanhaa kasvillisuutta. Ympäristöön liittyvät rakenteet, rakennelmat ja tiestön luonne tulee säilyttää. Entisiä viljely-, niitty- ja laidunalueita sekä tärkeitä näkymiä on hoidettava avoimina. Luonnonympäristöä on hoidettava puustoltaan, muulta kasvillisuudeltaan ja maanpeitteeltään nykyisenkaltaisena kulttuurimaisemana.
4. Tämän päätöksen kohdassa "suojelun kohdentuminen" todetut rakennusten ulkoasu ja rakennusrunko tulee säilyttää. Välttämättömät ja restauroinnin kokonaisharkinnan kannalta mahdolliset väliseinien aukkomuutokset ovat mahdollisia.
5. Tämän päätöksen kohdassa "suojelun kohdentuminen" todetut keskeiset sisätilat ja kiinteä sisustus ja laitteet tulee säilyttää.
6. Rakennusosia tulee korjata ja tarvittaessa uusita siten, että rakenteet, materiaalit ja työtavat vastaavat alkuperäistä toteutusta ja ovat muilta osin rakennuksen ominaispiirteisiin sopivia. Palauttavat muutokset ovat mahdollisia.
7. Korjaus- ja muutostöissä on kuultava asiantuntijana Museovirastoa. Museovirastolla on oikeus antaa ohjeita suojelumääräysten soveltamisesta.
8. Luovuttaessaan suojeltavaksi määrätyn rakennuksen tai kysymyksessä olevan kiinteistön kokonaan tai osittain, luovuttajan on luovutuskirjaan otettavalla maininnalla tai muutoin todisteellisesti ilmoitettava saajalle tästä päätöksestä.

13.6.2018

VARELY/2169/2014

9. Jos suojeltavaksi määrätty rakennus on vahingoittunut tai tuhoutunut, rakennuksen omistajan on ilmoitettava siitä viipymättä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle.

10. Lisäksi on vielä noudatettava mitä laissa rakennusperinnön suojelemisesta on säädetty.

Tällä päätöksellä kumotaan ympäristöministeriön valtion omistamien rakennusten suojelusta annetun asetuksen (480/85) nojalla 31.8.1994 antama päätös N:o 2/562/94 Saaristomeren tutkimuslaitoksen (entinen Seilin sairaala) suojelusta, joka on kohdentunut korjauspajaan, viljamakasiiniin, entiseen maito huoneeseen, entiseen renkitupaan, aittaan, valkoiseen taloon, porttirakennukseen, päärakennukseen, aittaan, liiteriin, aittaan, makasiiniin, entiseen leipomoon, Fyyriin, maakellariin, ruokavarastoon, asuinrakennus Malmiin ja entiseen pappilaan sekä päätös N:o 2/562/94 Seilin kirkon ja hautausmaan suojelusta, joka on kohdentunut kirkkoon, kellotapuliin ja alueena koko Seilin kirkkoniemeen.

Asetus 480/1985 on kumottu lailla rakennusperinnön suojelemisesta (498/2010), jonka 24 §:n 5 momentin mukaan lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten nojalla tehty päätös valtion omistaman rakennuksen suojelusta pysyy voimassa, kunnes rakennuksen suojelusta on päätetty rakennusperintölain mukaisesti. Kumotun asetuksen nojalla tehdyt päätökset valtion omistamien rakennusten suojelusta on siten tarkoitettu kumota rakennusperintölain nojalla annettavalla päätöksellä.

Perustelut

Seilin saarella on lähes 350-vuotinen maamme sairaalalaitoksen ja mielisairaanhoidon kehitysvaiheista kertova, omintakeinen historia. Seili on ollut keskiajalta lähtien Ruotsin kruunun hallinnassa. Sairaala perustettiin 1619 Kustaa II Adolfin määrättyä, että Turussa hoidettaville spitaalisille oli rakennettava hospitaali lähiseudun syrjäiselle saarelle. Spitaalinhoito päättyi 1785. Paikalle perustettu mielisairaala toimi 1755 – 1962. Mielisairaajat ja raajarikot asuivat pääsaarella, kun taas spitaalisten vaatimattomat asumukset sijaitsivat Seiliin nykyisin kiinni kasvaneella saarella kirkon läheisyydessä. Uusi valtakunnallinen keskuslaitos, Helsingin Lapinlahden sairaala avattiin 1841. Seilin hospitaali muutettiin parantumattomien mielisairaiden turvalaitokseksi. Laitos varattiin 1889 alkaen yksinomaan naisille, jollaisena se toimi 1962 asti. Valtio luovutti 1964 Seilin hospitaalin Turun yliopistolle, joka perusti sinne edelleen toimivan Saaristomeren tutkimuslaitoksen. Sairaalarakennuksen korjaus- ja muutostyöt laitoksen toimisto-, opetus- ja laboratoriotiloiksi valmistuivat 1976.

Hospitaalisaaressa rakennusperintö muodostuu pääosin sairaalan rakennuksista, erilaisista asuin- ja talousrakennuksista, sairaalan maatilain rakennuksista sekä sairaalan kirkosta hautausmaahan ja pappiloihin. Vaalea klassistinen sairaala on kivistetty, muut ovat paria poikkeusta lukuun ottamatta 1800-luvun ja 1900-luvun alun punamullattuja puurakennuksia valkoisin listoin.

13.6.2018

VARELY/2169/2014

Saaren rakennusperinnössä uudistukset näkyvät selvimmin sairaalaan päärakennuksen nykyiseen muotoonsa laajennetussa klassistisessa kokonaisuudessa, joka muistuttaa arkkitehtuuriltaan Lapinlahden sairaalaa. Seilin sairaala erilaisine palvelu- ja asuinrakennuksineen sekä saaren omavaraisuutta ylläpitänyt maatila sijoittuvat saaren keskivaiheille. Täällä maisema on edelleen selvästi ihmisen muokkaamaa puistoineen, puutarhoineen, peltoineen, laidunalueineen ja tiestöineen. Saaren etelä- ja pohjoisosat ovat lähes luonnontilaisia metsineen ja korkeine kallioselänteineen. Topografia on hyvin vaihtelevaa. Kirkko sijaitsee kalliosella niemellä eteläpuolisine rantaniittyineen.

Sairaalan mäki ympäristöineen

Seilin hospitaalirakennus on Suomen vanhimpia säilyneitä sairaalarakennuksia. Suljettu pihapiiri muodostuu U-muotoisesta päärakennuksesta ja sitä vastapäätä pihan kaakkoiskulmauksessa sijaitsevasta porttirakennuksesta. Aiempi puinen sairaalarakennus sijaitsi samalla paikalla.

Kivirakenteinen sairaala rakennettiin useassa vaiheessa. Ensimmäiseksi rakennettiin porttirakennus 1803. Päärakennuksen vanhin osa on itäinen keittiösiipi 1800-luvun alkuvuosilta. Keskiosa poikkipäätyineen on rakennettu 1840- ja 1850-lukujen vaihteessa Turun kaupunginarkkitehti P.J. Gylchin suunnitelmien mukaan, samoin ilmeisesti länsisiipi. Rakennuksia yhdistävät korkeammat nivelosat on toteutettu arkkitehti Jac. Ahrenbergin 1887 laatimin suunnitelmin. Korotettu ja laajennettu sairaalarakennus muodosti lopullisesti 1900-luvun alussa edustavan klassistisen kokonaisuuden, jollaisena se on pääpiirteissään säilynyt ulkoasultaan tähän päivään. Sairaalan ja porttirakennuksen julkisivut on rapattu vaaleankeltaisiksi valkoisin listoituksin.

Sairaalan ulkoasu on hyvin säilynyt. Sairaalan sisätilat perustuvat keskeiskäytäviin, joiden molemmin puolin sijaitsevat entiset potilashuoneet rakennuksen keskiosassa ja länsisiivessä. Sisätiloja on muutettu enemmän, mutta keskeiskäytäviin perustuva pohjakaava, porras- ja sisäänkäynnit, salit sekä entiset potilashuoneet ovat kuitenkin säilyneet hyvin. Potilashuoneita on jonkin verran yhdistetty suuremmiksi tiloiksi. Siipien ja keskiosan kulmauksessa on suuret, korkeat salit. Korotetussa keskiosassa sijaitsee rakennuksen molemmille puolille avautuva pääsisäänkäynti, jonka yhteydessä on porraskäynti yläkertaan. Yläkerrassa porras johtaa avoimeen aulaan, jonka varrella on vastaavanlaisia huonetiloja kuin alakerrassakin. Rakennuksen muita sisäänkäyntejä ovat keskeisesti länsisiivestä sisäpihalle johtava käynti, itäsiiven ja keskiosan kulmauksessa sijaitseva, kaksikerroksinen puinen porrashuone sekä pihapiirin ulkopuolelle johtava keittiön takaovi.

Sairaalakäytöstä kertovaa kiinteää sisustusta ja rakenteita ovat mm. suuren salin puupilarit ja -palkit, listoitus, toiseen päätysaliin johtavat pariovet, ikkunapenkit yksityiskohtineen, muutama alkuperäinen potilashuoneen ovi, huoneiden ovien yläpuolella olevat muuratut valoaukot, tuuletusluukut, sisäänkäyntien tilasarjoihin liittyvät ovet ja

13.6.2018

VARELY/2169/2014

listoitukset, keskeinen sisäporraskäynti kaiteineen ja pylväisiin liittyvine yksityiskohtineen. Yläkerran työhuoneissa on säilynyt alkuperäisiä ovia, näkyvissä olevaa lankkulattiaa sekä paperoitua kattopaneelia. Alakerrassa yksi potilashuone on säilytetty museohuoneena, jossa on nähtävillä myös seinien terapeuttiseksi tarkoitettu väritys osin esille otettuna, osin rekonstruoituna. Sinne on myös koottu potilashuoneeseen kuulunutta irtaimistoa. Sairaala-aikaista välineistöä ja muuta irtainta on esillä myös vitriineissä muissa tiloissa. Eri tiloissa mm. käytävä-, aula- ja salitiloissa on otettu esille värifragmentteja seinäpinnoista ja kiinteään sisustukseen liittyvistä puuosista.

Porttirakennuksen pohjakaava perustuu rakennuksen eteläsivulla olevaan pitkänomaiseen keskeisaulaan, josta on pariovien kautta käynti puutarhaan ja taustaseinältä rivistöön pieniä huoneita. Päädyissä on ollut suuremmat huonetilat. Sairaalan pihalta on sisäänkäynti rakennuksen poikki aulatilaan johtavaan eteiseen. Keskeiseen aulaan perustuva idea on säilynyt, mutta aulasta on otettu tilaa saniteettitiloille ja päätytiloja muutettu majoitustarpeiden ja keittiön rakentamisen myötä. Sisäovet ym. kiinteä sisustus on uusittu.

Sairaalan pihapiirin ulkopuolella sijaitsee kokonaisuuteen liittyvä kivirakenteinen makasiini, joka on nykyisin kokoustilana. Päätila on avoin ja sen keskeltä nousee avoporras vinttikerrokseen. Kattoparruissa on jäljellä ripustuskoukkuja. Vintin seinä ja katto on paneloitu.

Rakennusryhmään kuuluu myös aitta (ent. hiilivarasto), puu- ja vaunuliiteri sekä asuinrakennukseksi muutettu entinen leipomo.

Sairaalan koillispuolisella mäellä sijaitsee kaksikerroksinen Fyyri-niminen rakennus, joka on suunniteltu alkuaan hospitaalin taloudenhoitajan ja päällysmiehen virkataloksi Intendentinkonttorissa 1826. Kansallisarkistossa säilytettävän rakennuspiirustuksen ovat allekirjoittaneet C. L. Engel ja A.W. A(rppe). Talossa asui 1900-luvun alussa sairaanhoitajia. Nykyään rakennuksessa on soluasunto ja isompi päätyasunto. Kahden umpikuistin kiinteä sisustus portaineen, penkkeineen, komeroineen, paneeleineen ja listoituksineen on hyvin säilynyt. Asuintiloissa on säilynyt kiinteää sisustusta, kuten sisäporras yksityiskohtineen, kaakeliuuni, komeroita, sisäovia ja listoitusta.

Sairaalaalta entiselle sairaalalaiturille viettävässä rinteessä sijaitsee saaren vanhimpiin työväenasuintaloihin kuuluva, työmies Mats Malmin 1800-luvun puolivälin jälkeen rakentama asuinrakennus Malmin talo. Sen pihapiirissä on myös muurattu, yläosastaan puurakenteinen ja satulakattoinen maakellari ja ruoka-aitta. Malmin talossa on säilynyt umpikuistin kiinteä sisustus portaineen, komeroineen, paneeleineen ja listoituksineen sekä asuintiloissa liesi, muurattu uuni, sisäovet ja listoitusta.

Sairaalan lähiympäristö on puistomainen jaloine lehtipuineen ja nurmialueineen. Sairaalan eteläpuolella avautuu näkymä niittymäisen laakson yli kohti maatilan rakennuskokonaisuutta. Etualalla kallioisella mäellä kasvaa ryhmä mäntyjä ja katajia. Sairaalalle saavutaan satamasta

13.6.2018

VARELY/2169/2014

johtavaa tietä pitkin sairaalanmäkeä etelästä rajaavan säleaidan portista ja kaarretaan edelleen portilla suljettavalle sisäpihalle porttirakennuksen ja keittiösiiven välitse. Päärakennuksen lounaiskulmalla on aikanaan taloudenhoitajan tarpeisiin raivattu pelto. Laiturille päin laskevassa rinteessä on kivimuurin ja lauta-aidan rajaama vanha puutarha, jossa on edelleen joitakin hedelmäpuita. Sairaalan takaisen pohjoisrinteen puutarhassa on jäljellä muutamia koristepensaita ja hedelmäpuita.

Maatila ja postilaituri ympäristöineen

1560-luvun maakirjan mukaan Seilin (Själö) kylässä oli kolme kruunun maita viljelevää taloa. Tiloista muodostettiin sittemmin Fogdebyn tila, jonka velvollisuuksiin lisättiin Seilin hospitaalın ruoasta ja eläinten rehusta huolehtiminen. Tie postilaiturilta kulkee maatilan päärakennuksen ohitse kohti sairaalaa. Klassistinen, puurakenteinen päärakennus on saaren muista asuinrakennuksista poiketen valkoinen eli ns. Valkoinen talo. Alakerrassa oli alun perin konttori, förmaaki eli vierashuone, ruokasali, makuuhuone, keittiö ja palvelijahuone. Yläkerrassa oli käytössä päätyhuoneet. Rakennus on muutettu tutkimuslaitoksen aikana kahdeksi asunnoksi. Keskeisesti sijaitsevan umpikuistin kiinteä sisustus portaineen, paneeleineen ja listoituksineen on säilynyt hyvin. Lisäksi rakennuksen molemmissa alakerran asunnoissa on säilynyt kaakeliuuneja, sisäovia sekä listoitusta.

Tieltä katsoen etupihan taustalla sijaitsevaa taloa ympäröi puutarha hedelmäpuineen, marjapensaineen ja koristeistutuksineen. Pihapiiriä ja osaa puutarhasta rajaa puuaita portteineen. Etupihaa reunustavat lisäksi aitta sekä entinen renkitupa ja maituhuone, jotka on kunnostettu asuinnoiksi. Maituhuoneessa on ollut alun perin kaksi maidonkäsittelyhuonetta sekä karjakon ja apulaisen pieni asunto. Rakennuksen alla on holvattu kellari, jonne on käynti tien puolelta. Sisätilojen kiinteästä sisustuksesta on säilynyt asuinkerroksen ja kellarin sisäovet sekä pönttöuuni.

Maatilan pihapiirin eteläpuolella tien toisella puolella on talousrakennusten ryhmä, jossa on osin tiili- ja puurakenteinen korjauspaja (ent. talli) ja viljamakasiini. Rakennuksilta haarautuu tie maatilan takaiseen metsään, jossa sijaitsee riihi sekä sitä vastapäätä saha- ja latorakennus.

Maatilalta itään johtavan tien varrella on työväenasuintalo Nordling 1800–1900-lukujen vaihteesta. Rakennuksen kiinteästä sisustuksesta on säilynyt liesi ja leivinuuni, pönttöuuni, sisäovia, listoitusta sekä eteisen panelointi.

Postilaiturille johtavan tien varressa on maatilan sauna ja pieni verkkovaja. Tietä reunustavat jalot lehtipuut, mm. lehmukset ja laiturialueella on kaksi venevajaa ja ranta-aitta.

Postilaiturilta nousevan kallioisen mäen päällä sijaitsee tilanhoitaja Armas Holländerin kahdelle tädilleen 1919 vuokraama maa-ala, jolle rakennettiin jugendtyylinen Berghäll eli Huvila ja talousrakennus. Huvilalta avautuu näkymä laivaväylälle etelään Nauvon suuntaan. 1930-luvulla

13.6.2018

VARELY/2169/2014

rakennukseen muutti sairaalan reissumies ja kalastaja Emil Andersson perheineen. Tila erotettiin 1956 Seilin kruunutilasta Berghäll nimiseksi tilaksi. Mereltä katsoen huvilan taakse on tehty muutama vuosi sitten laajennus. Huvilan sisätiloissa vanhan rakennusrungon keskeiset huonetilat sekä niiden kiinteä sisustus kaakeliuuneineen, sisäovineen ja listoituksineen ovat säilyneet.

Kirkkolahden pohjukan rakennukset

Sairaalan mäeltä pohjoiseen pappilaan ja Kirkkoniemelle johtavan tien haarassa sijaitsevassa rakennusryhmässä on tiili- ja puurakenteinen pesutupa, muurattu ja yläosastaan puurakenteinen sikala (nyk. merivesilaboratorio) sekä vaja. Tien toisella puolella on asuinrakennukseksi muutettu entinen mankeli ja sepän paja. Vanhimmilta osiltaan 1790 -luvulta oleva pappila sijaitsee kirkkoon nähden Kirkkolahden vastarannalla. Pappilan rakennuksiin kuuluu myös vilja-aitta ja nuottavaja. Pihapiirissä oli 1800-luvulla puutarha ja perunamaa. Pappilasta lounaaseen sijaitsi papin nautintaoikeuksiin kuulunut iso niittyala. Sairaalapapin virka lakkautettiin 1840. Tehtävää hoiti sen jälkeen Nauvon kirkkoherra ja jumalanpalveluksia pidettiin 3-4 kertaa vuodessa. Rakennuksessa on sittemmin asunut sairaalan henkilökuntaa. Pappilan umpikuistin kiinteä sisustus portaineen, paneeleineen ja listoituksineen on hyvin säilynyt. Asuintiloissa on säilynyt ainoastaan liesi ja kaksi pönttöuunia, yksi wc-tilaksi muutettu komero ovineen sekä listoitusta.

Pappilan takana on työväenasuintalo Parakki 1910-luvulta sekä uusi asuinrakennus. Parakki on muuttunut sisätiloiltaan keskikäytävältä huoneisiin kuljettavaksi asuntolaksi. Seinät on levytetty, mutta muutama vanha ovi sekä yksi liesi on säilynyt.

Kirkkoniemi, kirkko ja hautausmaa

Seiliin tehtiin kirkko jo hospitaalin perustamisen yhteydessä. Huonokuntoisen tilalle rakennettiin nykyinen kirkko 1733, rakennusmestarina maskulainen Carl Jakobsson. Suorakaiteen muotoisen puukirkon runkokuonetta matalammat kylkiäiset avautuvat kirkkosaliin, jolloin tilavaikutelma muistuttaa ristikirkkoa. Sakaristo on lautaseinällä erotettu tila pohjoispuolen kylkiäisessä. Salin sisäkattona on kaareva lautaholvi. Kirkon sisätilan ilme syntyy maalaamattomista puupinnoista hirsiseinissä, penkeissä sekä katto- ja lattialaudoituksessa. Väriä antavat vain saarnastuoli ja vaatetettu alttari. Seiniin ja penkkeihin on kiinnitetty veistettyjä kynttilänpidikkeitä ja koukkuja. Sairastuneita varten kirkkoon on tehty harvinainen erityisjärjestely, jossa kirkkosalin länsipää on erotettu korkealla kaiteella spitaalipotilaita varten.

Kirkkoa on kunnostettu useita kertoja. Ikkunat on laajennettu ja varustettu vinoruudukkopuittein 1906 tehdyssä korjauksessa, jolloin kirkkoon tehtiin myös punaiseksi maalattu ulkovuoraus ja eteläoven yläpuolelle pieni ulkokatos. Kirkon sisätilat ovat säilyneet kaikelta kiinteältä sisustukseltaan erittäin hyvin. Kirkossa on myös irtainta esineistöä, kuten jalkapuu,

13.6.2018

VARELY/2169/2014

jakkaroita, matka-alttari, katosta roikkuva purjelaivan pienoismalli sekä puinen sauva, jonka päässä on kuppimainen osa.

Kirkon edustalla rannassa sijaitsee 1960-luvulla vanhan mallin mukaan rakennettu pukkitapuli, jossa on 1600-luvun kirkonkellot. Kirkon pohjoispuolisessa rinteessä on puisen säleaidan ympäröimä hautausmaa, jolla on valkoiseksi maalattuja puuristejä sekä valuraudasta ja kivistä tehtyjä hautamuistomerkkejä. Spitaalisten hautausmaan oletetaan olleen kirkon itäpuoleisella niityllä, kuten myös vanha pelto.

Maisema

Maanviljelyksen, karjanhoidon ja kalastuksen jäljet ovat keskeisiltä osin vielä hyvin näkyvissä saaren kulttuurimaisemassa, jota leimaavat vanhat puutarhat, peltoaukeat ja niityt. Maiseman avoimuus on seurausta sairaalan tarpeisiin vastanneesta maanviljelystä ja karjanpidosta.

Asuinrakennusten ja sairaalan ympäristössä on edelleen vanhaa koriste- ja hyötykasvillisuutta, kuten herukka- ja karviaispensaita, syreenejä ja ruusupensaita. Viljelyjäänteitä tai -karkulaisia, kuten marjapensaita löytyy myös paikoilta, joissa ei ole enää rakennuksia. Entisillä laidunmailla kasvaa mm. metsälehmusta ja pähkinäpensasta. Maisemassa esim. maatilän päärakennukselta itään päin näkyy rakennusten vanhoja muurattuja perustuksia.

Saaren eri osia ja rakennusryhmiä yhdistää sorapintainen tieverkosto. Pääraitti vie postilaiturilta maatilaa ohi sairaalalle sekä edelleen pohjoiseen, haarautuen Kirkkoniemelle ja pappilan suuntaan. Saaren syrjäisemmissä osissa kulkuväylät ovat metsäautotietyyppisiä tai pelkkiä polkuja.

Kaikki rakennukset sijaitsevat valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön alueella (RKY 2009) Seilin hospitaali. Kohde on valtakunnallisesti arvokas ja otettu huomioon maakuntakaavassa.

Seilin saarella ja sen rakennusperinnöllä on rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain 8 §:ssä tarkoitettua valtakunnallista merkitystä harvinaisuuden, edustavuuden, historiallisen todistusvoimaisuuden, alkuperäisyyden ja historiallisen kerrostuneisuuden kannalta.

Saari on maamme sairaalalaitoksen historiassa ainutlaatuinen, saariston eristäytynyttä sairaalayhteisöä edustava yhtenäinen kokonaisuus (kohta 1: harvinaisuus). Seilin hospitaali edustaa aikansa spitaali- ja mielisairaanhoidon tavoitteita ja kuvastaa edelleen hyvin yhteisön eri osapuolten elämää saarella (kohdat 2 ja 5: edustavuus ja historiallinen todistusvoimaisuus). Saarella on edelleen hyvin nähtävissä sairaalatoimintaa ja saaren omavaraisuutta turvanneen yhteisön muokkaama kulttuurimaisema ja rakennusperintö eriaikaisine kerrostuneineen (kohdat 4 ja 6: alkuperäisyys, historiallinen kerrostuneisuus).

13.6.2018

VARELY/2169/2014

Varjellut rakennukset ovat edellä kuvatulla tavalla osa Seilin monimuotoista kokonaisuutta. Berghäll liittyy kiinteästi hospitaalin historiaan, sillä se on aiemmin ollut osa Seilin kruunutilaa ja sen rakennus- ja käyttöhistoria liittyy hospitaalin henkilökuntaan. Aluerajaus Seilin Kirkkoniemen osalta vastaa 31.8.1994 asetussuojelupäätöstä ja Saaristomeren tutkimuslaitoksen osalta rajauksen on sekä tarkoituksenmukaisuuden että suojelun näkökulmasta tarpeen koskea koko kiinteistön maa-aluetta.

Seilin saaren tilojen Seili, Seilin saariston luonnonsuojelualue (palsta 72) ja Berghäll rakennukset ja alue eivät sijaitse asemakaavoitetulla alueella, eikä aluetta ole aietta asemakaavoittaa. Kohteella on valtakunnallista merkitystä. Tällä päätöksellä suojellaan myös kiinteää sisustusta. Näin ollen kohde on perusteltua suojella rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain nojalla.

SOVELLETUT OIKEUSOHJEET

Laki rakennusperinnön suojelemisesta (498/2010) 1, 2, 3, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 21, 24 §:t

VAHVISTAMINEN

Tämä päätös toimitetaan rakennusperinnön suojelemista annetun lain 9 §:n 1 momentin nojalla ympäristöministeriön vahvistettavaksi.

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen tyytymätön saa hakea muutosta valittamalla ympäristöministeriöön. Valitusosoitus on liitteenä.

Yksikönpäällikkö

Anna-Leena Seppälä

Ylitarkastaja

Ulla Riipinen

Merkintä sähköisestä hyväksynnästä on asiakirjan lopussa.

LIITTEET

Kartta ja listaus suojeltavista rakennuksista ja alueesta
Valitusosoitus

JAKELU

Tiedoksisaantitodistuksin:

Kiinteistö Oy Seili, c/o Turun Yliopistosäätiö sr, Henrikinkatu 10, 20014
TURUN YLIOPISTO

13.6.2018

VARELY/2169/2014

Teutorin Kiinteistö Ky, c/o Turun Yliopistosäätiö sr, Henrikinkatu 10, 20014
TURUN YLIOPISTO
Saaristomeren tutkimuslaitos, 20014 TURUN YLIOPISTO
Skärgårdskompaniet - Archipelago Company SKAC Oy Ab, Nylandsgatan
11 A 8 00120 HELSINKI
Metsähallitus, PL 94, 01301 VANTAA
Marja Lappalainen, Viertolankuja 8 A 12, 01300 VANTAA

Tiedoksi:

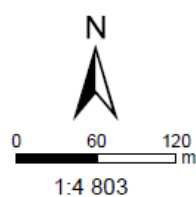
Paraisten kaupunki, parainen@parainen.fi
Paraisten kaupunki ympäristölautakunta, parainen@parainen.fi
Museovirasto, kirjaamo@museovirasto.fi
Varsinais-Suomen maakuntamuseo, museokeskus@turku.fi
Varsinais-Suomen liitto, kirjaamo@varsinais-suomi.fi
Kirsti Fagerlund, Linnankatu 55 G 253, 20100 TURKU
Maanmittauslaitos päätöksen saatua lainvoiman

Rakennussuojelu

- Suojelu kohdentuu ulkoasuun ja rakennusrunkoon
- Suojelu kohdentuu ulkoasuun ja rakennusrunkoon sekä sisätiloihin
- Suojeltava alue

Tämä kartta liittyy Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tänään antamaan päätökseen.

Dnro VARELY/2201/2015

Koordinaatisto: ETRS TM35FIN
Varsinais-Suomen ELY-keskus

Turussa,

HUOM! Kartan tausta-aineistot ja kiinteistörajat ohjeellisia

13.6.2018

VARELY/2169/2014

Numero kartalla	Rakennuksen nimi
0	<i>tapuli</i>
1	<i>merivesilaboratorio</i>
2	<i>vaja</i>
3	<i>paja</i>
4	<i>pesutupa</i>
5	<i>asuinrakennus Mankeli</i>
6	<i>päärakennus</i>
7	<i>porttirakennus</i>
8	<i>fyysi</i>
9	<i>maakellari</i>
10	<i>asuinrakennus Malm</i>
11	<i>ruokavarasto</i>
12	<i>makasiini</i>
13	<i>leipomo</i>
14	<i>aitta</i>
15	<i>liiteri</i>
16	<i>aitta</i>
17	<i>pappilan nuottavaja</i>
18	<i>pappila</i>
19	<i>pappilan aitta</i>
20	<i>asuinrakennus Parakki</i>
21	<i>renkitupa</i>
22	<i>aitta</i>
23	<i>valkoinen talo</i>
24	<i>maituhuone</i>
25	<i>asuinrakennus Nordling</i>
26	<i>viljamakasiini</i>
27	<i>korjauspaja</i>
28	<i>Berghäll jugendhuvi</i>
29	<i>riihi</i>
30	<i>sauna</i>
31	<i>verkkovaja</i>
32	<i>ranta-aitta</i>
33	<i>venevaja 2</i>
34	<i>venevaja 1</i>
35	<i>kirkko</i>
36	<i>yläniityn lato</i>

13.6.2018

VARELY/2169/2014

Liite elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätökseen

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen

Tähän päätökseen saa hakea muutosta **ympäristöministeriöltä** kirjallisella valituksella.

Valitusaika

Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaantipäivästä, sitä päivää lukuun ottamatta. Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto tai juhannusaatto, valitusaika jatkuu vielä seuraavana arkipäivänä. Tiedoksisaantipäivän osoittaa tiedoksianto- tai saantitodistus. Milloin on kysymyksessä sijaistiedoksianto, tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen kolmantena päivänä sijaistiedoksiantoa koskevan tiedoksiantotodistuksen osoittamasta päivästä. Virkakirjeen katsotaan tulleen viranomaisen tietoon saapumispäivänään.

Valituskirjelmän sisältö ja allekirjoittaminen

Valituskirjelmässä on ilmoitettava:

- * valittajan nimi ja kotikunta
- * jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä taikka jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, on myös tämän nimi ja kotikunta ilmoitettava
- * postiosoite, puhelinnumero ja mahdollinen sähköpostiosoite, joihin asian käsittelyä koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa
- * päätös, johon haetaan muutosta
- * miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia päätökseen vaaditaan tehtäväksi
- * perusteet, joilla muutosta vaaditaan

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava muutoin kuin sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla) toimitettava valituskirjelmä.

Valituskirjelmän liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä:

- * elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätös alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- * todistus valitusajan alkamisen ajankohdasta
- * asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle
- * asiamiehen valtakirja (asianajajan ja yleisen oikeusavustajan tulee esittää valtakirja ainoastaan, jos valitusviranomainen niin määrää)
- * toimitettaessa valituskirjelmä sähköisesti selvitys asiamiehen toimivallasta

Valituskirjelmän toimittaminen perille

Valituskirjelmä on toimitettava **ympäristöministeriön kirjaamoon**. Valituskirjelmän on oltava perillä määräajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Valituskirjelmän voi toimittaa perille henkilökohtaisesti, lähetin välityksellä, postitse tai sähköisesti. Postiin valituskirjelmä on jätettävä niin ajoissa, että se ehtii perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla) toimitetun valituskirjelmän on oltava käytettävissä viraston vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.

Ympäristöministeriön kirjaamon yhteystiedot:

Postiosoite: PL 35, 00023 Valtioneuvosto

Käyntiosoite: Ritarikatu 2 b, Helsinki

Puhelin: 0295 16001, 02952 50300

Telekopio: 09 1603 9320

Sähköposti: kirjaamo@ym.fi

Aukioloaika: 8.00–16.15

Tämä asiakirja VARELY/2169/2014 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument VARELY/2169/2014 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Riipinen Ulla 13.06.2018 16:34

Ratkaisija Seppälä Anna-Leena 14.06.2018 08:31